

Een strijd van David tegen Goliath

Op deze plaats in de Ewaso Nyiro-rivier moet straks de Crocodile Jaw-dam worden aangelegd.

© Marc Broere

De aanleg van een megadam in de Ewaso Nyiro-rivier zorgt voor veel verdeeldheid in Kenia. Onontbeerlijk voor economische ontwikkeling en het reguleren van het water, zeggen de voorstanders. Een catastrofe voor de lokale bevolking die voor haar levenswijze volledig afhankelijk is van de rivier, brengen de tegenstanders daar tegenin. Hoe nu verder?

Tekst: Marc Broere

De oudere mannen hebben verweerde gezichten en hun baarden zijn gekleurd met hennep. Ze dragen daarbij zonnebrillen, wat hun look ontzettend *cool* maakt. De vrouwen, die in de minderheid zijn, hebben een oranje doek omgeslagen. We zitten in het kantoor van een lokale ngo in Korbasa, een kleine nederzetting benedenstrooms bij de Ewaso Nyiro-rivier. Aan de muur hangen de acht millenniumdoelen van de Verenigde Naties die van 2000 tot 2015 de agenda van de meeste internationale donoren bepaalden. De 17 nieuwe duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) lijken in dit afgelegen gebied nog niet te zijn doorgedrongen. Maar de gemeenschap in Korbasa heeft ook wel andere dingen aan het hoofd dan de nieuwste blauwdrukken die hoog vanuit het hoofdkantoor van de VN de wereld in worden gesmeten. Hun bestaan wordt namelijk bedreigd door de mogelijke aanleg van een dam met de al even afschrikwekkende naam *Crocodile Jaw*. Voor veel gemeenschappen voelt het ook daadwerkelijk alsof ze in de kaak van de krokodil zullen verdwijnen.

Het is een gepassioneerde afvaardiging van de bewoners waarmee we praten. Nadat we ons allemaal hebben geïntroduceerd, vertellen ze over hun leven en hoe ze tegen de dam aankijken. Ze zijn pastoralisten die met hun koeien, schapen en geiten rondtrekken en daarvoor al generaties lang afhankelijk zijn van de Ewaso Nyiro-rivier. De dieren zijn hun melk en vlees, hun economie. Van de verkoop op de veemarkt in Isiolo betalen ze het schoolgeld voor hun kinderen. 'Iedereen is afhankelijk van de rivier', zo vat één iemand het samen.

De Ewaso Nyiro is onvoorspelbaar en grillig. Op dit moment staat de rivierbedding leeg en moeten ze het water met emmers uit de grond halen. De oever is het afgelopen jaar een kilometer verplaatst.

'Hier kunnen we mee omgaan, dit hoort bij een meanderende rivier', vertelt een van de mannen. Niet alleen zij zijn pastoralisten, ook de rivier is een nomade. Maar alles dat door mensenhanden wordt veranderd, zoals door de aanleg van een dam, heeft veel grotere gevolgen; daar heb je geen grip op. 'Als er bovenstrooms wordt ingegrepen, heeft dat hier benedenstrooms direct effect op het leven van de mensen.'

Wat is hier aan de hand? De Keniaanse overheid heeft met 'Vision 2030' ambitieuze plannen gemaakt om het land op te stuwen in de vaart der volkeren. Onder de vlag van het Lamu Port-South Sudan-Ethiopia Transport (LAPSSET) traject worden er bovendien grote infrastructurele projecten uit de grond gestampt om de samenwerking op economisch gebied tussen Kenia, Zuid-Sudan en Ethiopië te stimuleren. Naast andere omstreden projecten, zoals de aanleg van een groot windmolenpark bij Lake Turkana en de uitbreiding van de haven van Lamu, is de Crocodile Jaw Dam een initiatief dat de gemoederen bezighoudt. De dam is bedoeld om de stroom van de Ewaso Nyiro-rivier bovenstrooms te reguleren, en dan vooral om een gegarandeerde watertoevoer te krijgen naar een nog te bouwen *Resort City*. Dat moet een soort Las Vegas van Isiolo worden: een stad vol vertier met volgens Vision 2030 'world class living standards en working environment'. Isiolo is qua oppervlakte een van de grootste provincies van Kenia, maar er wonen slechts 200 duizend mensen. Daarnaast ligt Isiolo in een droog gebied met beperkte andere waterbronnen. In de provincie op zes uur rijden ten noorden van hoofdstad Nairobi voelden de bewoners zich jarenlang gemarginaliseerd, maar door de vondst van olie en mineralen en door het Vision 2030 plan is het opeens onder de aandacht van de overheid gekomen. In 2013 maakte de National Water Conservation and Pipeline Cor-

poration de bouw van de dam bekend. Het leidde meteen tot een storm van protesten van gemeenschappen die benedenstrooms leven, omdat ze bang zijn dat de aanleg van de dam grote gevolgen heeft voor hun watertoevoer. De gemeenschap die we bezoeken in Korbasa moest van de plannen horen via een ngo die actief is in de regio. 'Tot op de dag van vandaag is er niemand van de regering gekomen om met ons te praten over de dam', roept een van de aanwezigen verbitterd. Een paar weken geleden maakte de nationale overheid een einde aan alle onzekerheid. De Keniaanse regering vertelde dat Crocodile Jaw hoe dan ook gebouwd gaat worden, alle lokale protesten ten spijt. 'Het is een doodsvonnis', zegt iemand. 'Normaal gesproken leest de rechter een vonnis voor en legt uit waarom je ter dood wordt veroordeeld. Je wordt opgehangen, maar begrijpt waarom. Bij ons is er wel een vonnis, maar we weten niet waarom we worden opgehangen.'

'De bouw van de dam is voor ons een doodsvonnis'

Het was Shandey Abdullahi die de gemeenschap in Korbasa voor het eerst vertelde over de dam. Hij is de directeur van het Merti Integrated Development Programme (MIDP), de enige lokale ngo in de omgeving. Abdullahi is een gedreven en aanwezige man wiens leven op de kop kwam te staan toen hij op 12 april 2012 voor het eerst hoorde over de plannen van Crocodile Jaw. 'Het kwam toevallig ter

Leden van de gemeenschap in Korbasa

© Marc Broere

sprake', blikt hij terug. 'Ik heb toen meteen aan de bel getrokken, omdat ik zag welke gevolgen het zou krijgen. Ik ben naar alle gemeenschappen die afhankelijk zijn van de rivier toegegaan om te zorgen dat we met één stem zouden spreken.'

Sindsdien organiseert hij met verve het verzet. De afgelopen jaren organiseerde hij drie keer een Caravan Campaign om aandacht te vragen voor de zorgen die er over de dam zijn (zie kader). Het leverde zowel nationale als internationale publiciteit op en leidde zelfs tot vertraging van de aanleg van de dam en tot de opdracht voor een nieuwe studie naar de impact op mens en milieu. Maar de uitspraken van de nationale overheid van Kenia zijn ook bij Abdullahi als een bom ingeslagen. 'Ik ben zo geschokt. Mensen lieten het gelaten over zich heen gaan. Iedereen was te beduusd om boos te reageren.'

Hij maakt zich op voor een nieuwe strijd en wil naar de Environmental Court gaan. 'Dat hebben de vissers in Lamu ook gedaan. Zij kwamen in verzet tegen de LAPSET plannen en hebben een grote schadevergoeding gekregen. We moeten nu precies gaan uitzoeken

hoe zij het deden en aanpakten. Gelukkig hebben we een advocaat die ons kosteloos bijstaat. Ik ga nu proberen geld op te halen in de gemeenschappen voor de overige kosten van de rechtszaak. Het is een strijd van David tegen Goliath, maar we gaan hem winnen.'

We rijden langs de rivier in tegengestelde richting van de stroom, van benedenstrooms naar bovenstrooms. Het is een moeilijk begaanbare weg en zelfs met een 4wheeldrive moet je hele stukken stapvoets afleggen. Dit is de route naar Archers Post waarlangs ook de Campaign-vrijwilligers voerde. Vlakbij Archers Post, langs de rivier, ligt de Sarova Shaba Lodge, een exclusief toeristenverblijf. Vrijwel alle gasten zijn Europees of Noord-Amerikaans en gekleed in safarioutfit. Vanaf het terras heb je prachtig uitzicht op de rivier en het aanpalende wildpark. Doorgaans zijn ngo's en bedrijven die zich vooral op de *upper class* richten niet elkaars logische vrienden, maar hier is dat anders. Vol passie praat manager Joshat Ngali over het unieke ecosysteem van de omgeving, waar dieren en de verschillende bevolkingsgroepen in principe vreedzaam met elkaar samenleven. Het zijn alleen de politici die mensen tegen elkaar opzetten en voor verdeeldheid zorgen, zegt hij. Crocodile Jaw is daar een goed voorbeeld van. De megadam zal volgens Ngali het ecosysteem verstoren en conflicten tussen verschillende groepen mensen doen toenemen. Daarnaast is ook zijn eigenbelang in het geding, geeft de manager toe. Als de rivier in de omgeving van de lodge in de toekomst minder water krijgt, zal de hoeveelheid en diversiteit van wildlife ook afnemen.

Ngali werkt actief samen met ngo's. Zijn lodge fungeert als *early warning system* voor de gemeenschappen benedenstrooms. 'In periodes van heftige regenval zien wij het meteen als de stroom van de rivier te sterk is. Dan bellen we de ngo's op en zeggen we dat er hoog water op komst is. Zo kunnen zij lokale gemeenschappen waarschuwen om zich met hun vee uit de rivierbedding terug te trekken.' Hij is vol lof over het werk van de ngo's. 'Wat zij doen, wordt begrepen door de lokale bevolking. Zij betrekken de gemeenschappen en lokale leiders bij hun werk. Eigenlijk doen ze wat onze regering verzuimt te doen, namelijk het voorlichten en informeren van mensen.'

De Camel Caravan Walk

Mariam Halake en Halima Kampicha maken deel uit van de Waldegena Women Group in Merti, die onder het Merti Integrated Development Programme valt. 'Ons hele leven is afhankelijk van water', zegt Mariam. 'Je kunt wel voedsel hebben, maar zonder water kun je daar niks mee. Een huishouden zonder water bestaat niet.' Momenteel is het water in Merti op rantsoen. 'De tap in het dorp is maar twee dagen per week open. Dan moet je drie uur in de rij staan om je voorraad te krijgen', zegt Halima.

Ze maken zich zorgen over de Crocodile

Jaw dam. 'Als de stroom van Ewaso Nyiro vanwege de dam minder water krijgt, zal de tap nog verder verplaatst worden richting de rivieroever. Dat betekent dat we nóg verder moeten lopen om water te halen.' Beiden hebben meegedaan aan de Camel Caravan Campaign Walk. Trots vertellen ze over hun voettocht van 240 kilometer waar ze een kleine week over hebben gedaan. Het was een zware tocht. Ze waren bang voor wilde dieren die hen konden aanvallen. Of dat ze veedieven zouden tegenkomen. 'Er is niemand die je kan horen als je in de pro-

blemen zit', zegt Mariam. 'Maar de negatieve impact van de dam is groter dan de stress van de mars.' Van andere gemeenschappen kregen ze soms een schaap of een geit mee om te slachten. Er was een muzikant bij om liederen te spelen. En ze werden vergezeld door tien kamelen. De voettocht heeft veel aandacht gekregen van niet alleen de lokale media, maar ook van de BBC en CNN. 'Onze tochten hebben tot veel bewustwording en publiciteit geleid en we zijn klaar om het opnieuw te doen. Shandey (van de ngo MIDP, red.) hoeft maar op het fluitje te blazen.'

Met een jaarlijkse Camel Caravan Walk wil Shandey Abdullahi aandacht vragen voor de zorgen die er over de dam zijn

De plannen rond de aanleg van Crocodile Jaw zorgen voor veel verdeeldheid in de regio. Dat blijkt wel uit onze gesprekken in de twee provinciehoofdsteden die erbij betrokken zijn. In de gelijknamige hoofdstad van Isiolo beginnen we in het overheidsgebouw van de provincie. Omdat de gouverneur er niet is, worden we ontvangen door vice-gouverneur Abdi Issa Ibrahim. Het feit dat we hem spreken, en niet zijn baas, betekent ook dat we een totaal ander verhaal te horen zullen krijgen. De gouverneur is een fanatiek voorstander van Crocodile Jaw, maar zijn plaatsvervanger heeft een andere mening.

De actuele stand van zaken kan Abdi niet geven, wel een uitleg van het politieke krachtenveld eromheen. De gouverneur en de nationale regering van Kenia zijn vóór, maar de leden van het parlement van de provincie, 17 in totaal, zijn op een enkeling na allemaal tegen. Op persoonlijke titel zegt Abdi dat hij niet tegen de aanleg is van een dam als zodanig, maar dat hij de plek verkeerd vindt gekozen. 'Het was beter geweest als er voor een locatie benedenstrooms was gekozen. Dan hadden de armste gemeenschappen wél geprofiteerd.' Op de vraag waarom dat niet is gebeurd, laat hij een veelbetekende glimlach volgen. 'De landelijke politiek heeft dat zo bepaald. Het is nu eenmaal een historisch gegeven dat in dit district alle voorzieningen altijd voor de mensen bovenstrooms zijn.'

Ook Salad Tutana, de *chief officer* Water and Natural Resources van Isiolo en daarmee de hoogste waterambtenaar van de provincie, is een uitgesproken tegenstander van de dam. Hij liep zelfs nog mee in de Camel Caravan Campaign. Tutana is ervan overtuigd dat Crocodile Jaw er zal komen. 'Het gebied ten noorden van Nairobi raakt overbevolkt. De regering heeft levensruimte nodig en wil Isiolo daarom economisch ontwikkelen. Daarbij hebben ze hier olie en mineralen gevonden. Dan weet je dat de rechten van minderheden, zoals pastoralisten, altijd op de tweede plaats worden gezet. Als de regering echt de belangen van de lokale bevolking voorop had gesteld, hadden ze eerst een goede weg tussen Archers Post en Merti aangelegd.'

Op dezelfde compound als Tutana zetelt ook de Water Resource Management Authority (WRMA), het provinciekantoor van de nationale waterorganisatie van Kenia.

Het contrast tussen de lokale en nationale waterorganisatie kan niet groter zijn. De WRMA is niet verantwoordelijk voor de construc-

tie van de dam zelf, maar wel voor de uiteindelijke beslissing of de dam er komt of niet. Crocodile Jaw is een gevoelig dossier dat op het bord ligt van de man die wij spreken; een man die aan het eind van het gesprek onverwachts zegt dat hij niet met naam en toenaam in het stuk wil worden genoemd. Hij stelt dat hij na een nieuwe impactstudie een 'afgewogen beslissing' zal nemen.

Toch lijkt zijn mening al gevormd. 'Er worden door ngo's veel dingen over de dam geroepen die onwaar zijn. Ze maken de gemeenschappen benedenstrooms bang en dragen geen permanente oplossing aan.' Maar hij is ook kritisch op de Keniaanse regering. 'De regering had een bewustwordingscampagne moeten houden om de lokale bevolking van deur tot deur en van gemeenschap tot gemeenschap voor te lichten over het belang van de dam. Dat hebben ze helemaal verzuimd te doen.'

Door de vondst van olie en mineralen kwam het gemarginaliseerde district opeens onder de aandacht van de overheid

In Nanyuki zien we dezelfde verdeeldheid. De stad ligt op twee uur rijden ten zuiden van Isiolo en valt onder het district Laikipia. De precieze bouwplaats van de dam bevindt zich nog net in deze provincie. Njenga Kapiro, de minister van Water, Environment en Natural Resources van Laikipia, wil het onderwerp graag in breder perspectief plaatsen. 'Als je naar de regenval van de afgelopen jaren kijkt, is de hoeveelheid hetzelfde gebleven. Alleen valt wat vroeger in een half jaar viel nu in een week. *Rain is almost an event*. Op het beperkte aantal dagen dat het regent, komt het als een stortvloed naar beneden. Er moet iets bedacht worden om water op te slaan en

om de weerbaarheid van gemeenschappen die getroffen worden te vergroten. De enige strategie is het reguleren van de waterstromen. In z'n algemeenheid is een dam dan de beste optie. Het is alleen de vraag of je dat met een grote of reeks kleinere dammen moet doen.'

Even verderop schenkt Charles Muitik, directeur Public Safety and Disaster Management van de regio, klare wijn. 'We need water like yesterday. Als ngo's niet hadden geprotesteerd, was de dam al klaar en het reservoir al gevuld geweest. De pastoralisten zijn maar voor één ding bang, en dat is verlies van hun levensstijl. Ze weigeren in te zien dat hun land beter gebruikt kan worden voor irrigatie en landbouw. Door de droogte moeten ze steeds verder trekken met hun vee om nog graslanden te vinden, helemaal tot aan de uitlopers van Mount Kenya. Ze verliezen niet alleen de helft van hun kudde tijdens deze trektocht, het leidt ook tot conflicten met mensen uit andere districten.'

In zijn kantoor schudt Mali Ole Kaunga zijn hoofd. 'Mensen als Charles komen uit de stad en kennen de lokale cultuur en geschiedenis niet. Ze zijn honderd procent tegen pastoralisme, omdat ze dat een achterhaalde levensstijl vinden. De manier waarop de bestuurders naar problemen rondom water kijken is echter heel beperkt.'

Ole Kaunga is directeur van Impact, een lokale ngo die zich grote zorgen maakt over de aanleg van Crocodile Jaw. De organisatie geeft mensen juridische ondersteuning en verzamelt verhalen van mensen die langs de rivier wonen. Zijn eigen standpunt over Crocodile Jaw is duidelijk. 'Ik ben honderd procent tegen. Megaprojecten als deze doen meer kwaad dan goed. Alleen al de bouw ervan trekt grote groepen mensen aan. Lokale gemeenschappen worden hierdoor ontwricht. Opeens groeit een gemeenschap van 1.500 naar 3.000 mensen. Je ziet het ook bij de aanleg van het windmolenpark bij het Turkanameer: dat heeft geleid tot een enorme toename van prostitutie en alcoholisme in de gemeenschappen. Bovendien creëren dit soort projecten altijd veel minder banen dan wordt beloofd.'

En hoe ziet het er dan uit, de plaats waar meneer of mevrouw Crocodile Jaw geboren gaat worden? Om dat met eigen ogen te zien vervolgen we onze weg, stroomopwaarts. Al snel bevinden we ons in het romantische Afrika zoals dat in de vakantiegeden wordt aangeprezen. De weg doorkruist een aantal keer een wildpark en de

vergezichten zijn adembenemend. Vlak voordat we bij de bouwlocatie zijn, bezoeken we een Masai-gemeenschap. We belanden midden in een *rite de passage*, het ritueel waarin jonge mannen na een afzondering van enkele maanden als *morans* officieel de overgang naar *junior-elders* maken. We krijgen een traditionele ontvangst door dansende en zingende vrouwen en nemen plaats in een *boma* om te praten met Samuel Ntanyaki, voorzitter van de Koiya Group Ranch, en een aantal wijze oude mannen. Er wordt zelfgemaakte honingwijn geschonken.

Met liefde vertellen onze gesprekspartners over de cultuur van de Masai en over hun leven. De 4.000 mensen die onderdeel zijn van de Koiya Group Range wonen op een gebied van ongeveer 8.000 hectare. Er is ruimte genoeg en hun leven is goed, behalve in tijden van langdurige droogte. Dan trekken ze richting Mount Kenya en de Aberdares op zoek naar grazige weiden voor hun kuddes. Nu is de omgeving groen, omdat het recentelijk heeft geregend. Dan hoeven de mensen niet weg te trekken. 'Het is de regen die onze gemeenschap bij elkaar brengt', zegt Ntanyaki.

'Het is een historisch gegeven dat in dit district alle voorzieningen altijd voor de mensen bovenstrooms zijn.'

De aanleg van Crocodile Jaw zal grote gevolgen hebben. Onze gesprekspartners dragen uiteenlopende zaken aan. Zo zullen de bomen langs de rivier gekapt worden. Uit deze bomen halen ze nu hun traditionele medicijnen, en ze worden gebruikt voor bijenhouderij, een activiteit die voor extra inkomsten zorgt. Daarnaast zal ongeveer

70 procent van het land van de Group Range onder water komen te staan, vooral de plaatsen waar nu de dieren grazen. Het water zal tot aan de settlements geraken waar de mensen wonen, en de malaria-mug daarbij als ongenode gast meetrekken. Ook zal de traditionele oversteekplaats voor olifanten in de rivier verdwijnen, waardoor er angst bestaat dat deze nu naar de settlements zullen trekken. Dan verwachten ze ook dat de omgeving van de stuwdam tot de komst van meer nijlpaarden zal zorgen, wat weer gevaarlijk is voor de vrouwen die de rivier gebruiken om kleren te wassen en water te halen. Ook de kleine eco-lodge aan de rivier, waarop de gemeenschap nu toeristen ontvangt die voor goede inkomsten zorgen, zal worden gesloopt. 'De dam zorgt voor veel verwarring in onze gemeenschap', vat Ntanyaki de gevoelens samen.

Het is nog een klein stukje rijden naar de rivier. De zon gaat langzaam onder. Mensen lopen terug van de rivier waar ze zich hebben gewassen. We worden vergezeld door Peter Leshao, de Ward Administrator van Laikipia. De plaats waar de dam gebouwd gaat worden ziet er nu nog rustig en bijna idyllisch uit.

Leshao legt uit waarom de bouwplaats op zichzelf logisch gekozen is. Vlak voor deze plek voegt een andere rivier zich bij de Ewaso Nyiro. Daarom kent de rivier hier een krachtige stroom, waarmee eenvoudig een stuwmeer kan worden gevuld. Leshao wijst naar de twee heuvels die met elkaar verbonden gaan worden door een enorm stuwmeer. Een deel van het water zal worden doorgelaten voor de mensen en dieren die benedenstrooms wonen, maar de grootste hoeveelheid zal direct na de dam worden afgetapt om met pijpen naar de Resort City te worden getransporteerd.

Onze laatste ontmoeting is met Stephen Lesonkoi, de net benoemde chieft van Loiborsoit, het gebied dat direct wordt getroffen door de komst van de megadam. Hij is een boomlange jongeman van 30 jaar. Lesonkoi nodigt ons uit om in te stappen in zijn auto en parkeert onder de schaduw van een boom. Dan gaat hij op de grond zitten en doet zijn verhaal. 'Er is geen enkele voorlichtingsbijeenkomst geweest om ons te vertellen over de aanleg van de dam. Ik heb geen idee wat de huidige stand van zaken is.' Hij voelt zich ongemakkelijk als chieft in zijn eigen gebied. 'Soms komen er vreemde mensen in grote auto's kijken naar de plaats waar de dam gaat worden gebouwd. Ik heb geen idee wat ze doen en waarover ze praten. Kijk, jullie zijn hier vandaag ook op bezoek. Maar jullie hebben je eerst geïntroduceerd in onze gemeenschap en verteld wat jullie missie is. Maar deze mensen komen gewoon, zonder uitleg.'

Als nieuwe chieft heeft hij een duidelijke missie. 'Ik wil dat onze gemeenschap volledig wordt betrokken bij de besluitvorming en bij de gesprekken over compensatie. En dan praat ik over een compensatie van miljarden shillings. Kijk, wij kennen hier geen individueel landeigenaarschap. De leden van de Group Ranges zijn samen eigenaar van het land. Zij moeten beslissen en niet ik. Onder bepaalde voorwaarden wil ik persoonlijk de dam best steunen. Maar dan moet er eerst een reeks serieuze bijeenkomsten komen tussen de Group Ranges en de overheid. Ik wil dat alle mensen precies op de hoogte zijn. Waarom wil de regering juist hier een dam bouwen? Klopt het dat grote delen van ons land onder water komen te staan? Welk alternatief heeft de overheid ons te bieden? Waar kunnen we naartoe? Hoe hoog wordt onze compensatie? Dit is ook geen beslissing die ik samen met een afvaardiging van vijftig mensen uit de gemeenschap kan nemen; dit gaat om zo'n belangrijk onderwerp, dit vergt echt de volledige participatie van de hele bevolking.' ●

Partners for Resilience

'Een compleet gebrek aan informatie. Bovendien heeft iedereen zijn of haar eigen verhaal.' Dat stellen Zeituna Roba (Cordaid) en Titus Wamae (Wetlands International) die samenwerken in de Partners for Resilience-alliantie (PFR) over de huidige stand van zaken rondom de bouw van de Crocodile Jaw dam. De informatie hangt af van wie je spreekt, benadrukken ze. Kenia kent veel bestuurslagen en organisaties, zowel op nationaal als lokaal niveau, en de verschillende contactpersonen volgen elkaar in rap tempo op vanwege ontslagen en overplaatsingen. Het is een kluit die bijna niet te ontwarren is.

Lange tijd leek de bouw van Crocodile Jaw vertraagd of zelfs stilgelegd te zijn. Het is nog altijd wachten op een impactstudie naar de gevolgen voor de ecosystemen die afhankelijk zijn van watertoevoer benedenstrooms. Ook trok de African Development Bank zich vorig jaar terug als investeerder omdat ze zich niet wilde branden aan een project waartegen zoveel weerstand bestond. Nu zorgen de recente uitspraken van de nationale regering weer voor een compleet ander speelveld.

PFR ondersteunt het werk van de lokale ngo's MIDP in de provincie Isiolo en IMPACT in de provincie Laikipia. Zo financierde het bewustwordingsactiviteiten en de Camel Caravan Campaign Walk. Wat wordt de nieuwe strategie? 'Als lokale gemeenschappen nu besluiten dat ze andere oplossingen voor de problemen willen vinden, kunnen

we dialoog faciliteren', zegt Roba. Bovendien zal het initiatief van de gemeenschappen zelf afkomstig moeten zijn.'

'De publieke participatie zelf hoort bij de overheid te liggen', zegt Wamae. 'Zij moeten het initiatief nemen. Als wij zelf naar de lokale bevolking zouden gaan om mensen over de impact van de dam voor te lichten, zou het lijken alsof we een eigen agenda hebben. Maar we kunnen de gemeenschappen wel helpen om naar de fora toe te komen. We kunnen alleen de dialoog van twee kanten faciliteren. Bovendien moet het initiatief van de twee gemeenschappen komen.'

Roba vult aan: 'We willen ook geen activisme steunen, maar alleen een dialoog openen. PFR is ook niet voor of tegen de dam. Wij kijken naar het grotere doel. Wat is de impact van de dam? Maakt het mensen kwetsbaarder of juist sterker tegen droogte, overstromingen en klimaatverandering?' Wamae knikt. 'Het gaat ons om de processen achter besluitvorming.'

Wat is tot dusverre het grootste succes geweest? 'Dat er nog niks is gestart', antwoordt Roba. 'Ook het feit dat de African Development Bank zich heeft teruggetrokken als investeerder heeft volgens de lokale overheid hier te maken met onze activiteiten. Het is altijd moeilijk om in een lobbyproces iets als een succes van jezelf te claimen, maar wij zijn er wel onderdeel van. Zonder verzet was Crocodile Jaw allang gebouwd.'

Tijdens een rite de passage maken jonge mannen de overgang naar junior-elder

Stephen Lesonkoi, de net benoemde chieft van Loiborsoit

